

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากการได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยการใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี จำนวน 34 คน นักบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน ผู้ปกครองเด็กจำนวน 34 คนและ ผู้วิจัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกองกลางบริหารส่วนตำบลเวียงนาง ตำบลเวียงนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ชนิด คือ แบบสนทนากลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัย แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยหลังดำเนินการจัดกิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. เครื่องมือเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย
 - 1.1 แบบสนทนากลุ่ม
2. เครื่องมือเชิงปริมาณ ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังดำเนินการจัดกิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนักบริหาร การศึกษา ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตให้เด็กปฐมวัย ที่ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก เข้าร่วมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคม โดยใช้กระบวนการ กัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับเด็ก ปฐมวัยที่เข้าร่วมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคม โดยใช้กระบวนการ กัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จากนั้นจึงทำการ จัดแจงถึงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมไปแจกให้กับนักบริหารการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองเด็กสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัย

4. ผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถึงรูปแบบการจัด การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และพฤติกรรมของเด็ก

5. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก มาร่วมกัน วิเคราะห์กับนักบริหารการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองของเด็ก เพื่อดำเนินการจัดรูปแบบ การเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคม โดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัยและจัด กิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาถึงความประพฤติก และ พฤติกรรมของเด็กตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรม ก่อนและหลัง โดยใช้สถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ การประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เด็กปฐมวัยมีการกระทำมากที่สุด
- 4 หมายถึง เด็กปฐมวัยกระทำมาก
- 3 หมายถึง เด็กปฐมวัยกระทำปานกลาง

2 หมายถึง เด็กปฐมวัยกระทำน้อย

1 หมายถึง เด็กปฐมวัยไม่คอยกระทำ / ไม่กระทำ เลย

สรุปผล

ผลการวิจัย พบว่า

1. การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีผู้สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีผู้สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตรมี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 ระดมพลังความคิด ร่วมออกแบบกระบวนการจัดการการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 ร่วมพิจารณา สังเคราะห์ รวบรวมและประมวลข้อมูลจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีผู้สังคม พบข้อสรุปว่า ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีผู้สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงน้ำ ชั้นตอนที่ 4 วางแผน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมคนดีผู้สังคมตามคุณลักษณะด้านกัลยาณมิตร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพูดจาไพเราะ ด้านการเชื่อฟังคำสั่งสอน ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีมารยาทงาม ด้านความขยันมุ่งมั่น และได้กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด จำนวน 16 กิจกรรม ได้แก่ 1) สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ 2) เรียนรู้ธรรมชาติเรียนรู้ชีวิต 3) ศิลปะสวยด้วยมือหนู 4) นิทานเพลินจิตจรรย์ธรรมเพลินใจ 5) กัลยาณมิตรชีวิตที่เป็นสุข 6) ครื้นเครงบรรเลงเพลงชื่นใจ 7) สดใสวัยซน 8) ฟังพาดตนเอง 9) ตัวฉันเองเก่งและเป็นเด็กดี 10) คณิตคิดแล้วหนูสนุก 11) เพื่อนหนูสำคัญ 12) หนูมุ่งมั่นขยันหมั่นเพียร 13) หนูรักต้นไม้รักสิ่งแวดล้อม 14) รอยยิ้มสดใสรักใคร่ทุกคน 15) หนูน้อยเชื่อฟัง และ 16) มุ่งมั่นวาดฝันแบ่งปันความคิด ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีผู้สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร ทั้งหมด จำนวน 16 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 6 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลพฤติกรรมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีผู้สังคม โดยการใช้กระบวนการกัลยาณมิตร

2. ผลการวิเคราะห์การประเมินผลและเปรียบเทียบพฤติกรรมเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีผู้สังคมโดยการใช้กระบวนการกัลยาณมิตร พบว่า พฤติกรรมก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการพูดจาไพเราะ ด้านการเชื่อฟังคำสั่งสอน ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีมารยาทงาม และด้านความขยันมุ่งมั่น แสดงว่าพฤติกรรมมี

การเปลี่ยนแปลงหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคม โดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงน้ำค้าง ตำบลเวียงน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 34 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) นักบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน ผู้ปกครองเด็ก จำนวน 34 คน ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการพูดจาไพเราะ เด็กพูดดี พูดจาไพเราะขึ้น สามารถบอกเพื่อนให้ปฏิบัติในทางที่ดีและแนะนำสิ่งดีๆ ให้เพื่อนได้แล้วยังชักชวนให้เพื่อนประพฤติในทางที่ดี พบว่า ในกิจกรรมการเรียนการสอนถ้าผู้สอนพูดดี พูดไพเราะใช้น้ำเสียงที่อ่อนโยนแสดงถึงความเมตตาต่อเด็ก เด็กจะตั้งใจฟังและยอมรับฟังมากขึ้น ส่งผลให้เด็กเกิดการจดจำและเลียนแบบคำพูดดีๆ จากผู้สอนทำให้เด็กพูดจาดีตามไปด้วยและเด็กยังสามารถเตือนเพื่อนเวลาที่พูดไม่ดี พูดไม่เพราะได้อีกด้วย เด็กจะแนะนำบอกให้เพื่อนทำในสิ่งที่ดี ได้แก่ เวลาพูดเด็กจะไม่ร้อง ไม่ตะโกนเสียงไม่พูดคำหยาบกับเพื่อน เวลาเล่นของเล่นเสร็จจะชวนกันเก็บของเล่นให้เรียบร้อย เพื่อนแย่งของเล่นแย่งอุปกรณ์ทำงานกันเด็กสามารถบอกเพื่อนไม่ให้แย่งไม่ให้ทะเลาะกันได้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก (พระมหาพงศ์นรินทร์ ฐิตวัโส. 2552 : 4-6) “เสียงของครู” เป็นเสียงที่จะสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในใจ เป็นเสียงที่จะช่วยเตือนจิตสะกิดใจให้ลูกคิดหรือตระหนักสำนึก เป็นเสียงที่เป็นกำลังใจให้เกิดการเรียนรู้ภายในตนขึ้น มั่นใจขึ้น จนเข้าใจถึงคุณค่า ถึงประโยชน์ของการทำความดีการสร้างคุณธรรมจริยธรรมขึ้นในตน เมื่อเข้าใจถึงประโยชน์ จึงเกิดฉันทะความพอใจใคร่ที่จะลงมือกระทำด้วยตนเองโดยไม่ลังเล มุลินธิการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (2543 : 65-68) กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร ว่าเสียงจากผู้อื่น คือ เป็นเสียงหรือคำพูดที่ดีงาม ถูกต้อง เป็นเสียงจากมิตรที่ดี ช่วยแนะนำให้เรากลับมาคิดเห็นที่ถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) (เครือข่ายบ้านกัลยาณมิตร. 2552 : เว็บไซต์) การพูดคุยชักชวนเพื่อนบ้านที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน มาร่วมกิจกรรมเป็นสิ่งที่มีความหมายในตัวเองอยู่แล้ว ถ้ามีการเริ่มต้นที่ดีย่อมจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกใหม่บางคนหรือทุกคนปรารถนาจะปฏิบัติเป็นประจำ และในที่สุดเขาก็อาจจะกลายเป็นกัลยาณมิตร โดยความยินยอมพร้อมใจ

2. ด้านการเชื่อฟังคำสั่งสอน เด็กทำตัวเป็นผู้ฟังที่ดีได้ มีความอดทนในการฟังมากขึ้น เด็กไม่มีความรู้สึกลบหนอยง่าย รู้จักรอคอยและเชื่อฟังผู้ใหญ่มากขึ้น พบว่าจากการที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นนั้น เด็กจะมีความตั้งใจฟังในสิ่งที่เราพูดเราสอน เด็กทำตามในสิ่งที่เราสอน การคอยบอก คอยชี้แนะช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้ส่งผลให้เด็กเชื่อฟังมากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตัวผู้สอนมากขึ้น ได้แก่ เด็กตั้งใจฟังนิทานด้วยความตั้งใจ โดยที่ไม่ส่งเสียงดังและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการฟังและยังสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมในการฟังอย่างมีความมั่นใจ การทำงานเป็นกลุ่ม ถ้ากลุ่มอื่นยังไม่เสร็จก็มีการรอคอยเพื่อนที่ยังไม่เสร็จก่อนค่อยทำกิจกรรมอย่างอื่นต่อไปพร้อมๆ กัน โดยที่ไม่แสดงอาการเบื่อในการรอคอยเพื่อน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก (พระธรรมปิฎก. 2546) การคอยสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เด็กจำเป็นและต้องการคนที่คอยช่วยบอก ช่วยแนะนำ ชี้แนะ คอยสนับสนุนและช่วยเหลือ เพื่อให้เด็ก ได้พร้อมที่จะเรียนรู้ และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สุขุม อมรวิวัฒน์ (2548 : 300-301) การสร้างความไว้วางใจ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ได้แก่ การที่ผู้สอนวางตนให้เป็นที่น่าเคารพรัก เป็นที่พึ่งแก่ผู้เรียนได้ มีความรู้และฝึกหัดอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ สามารถสื่อสาร ชี้แจงให้ศิษย์เกิดความเข้าใจ แจ่มแจ้ง มีความอดทน พร้อมทั้งรับฟังคำปรึกษา และมีความตั้งใจสอนด้วยเมตตา ช่วยเหลือศิษย์พ้นจากทางเสื่อม

3. ด้านความเอื้อเฟื้อต่อแม่และมีมารยาทงาม เด็กเป็นผู้มีมารยาทดี แสดงกิริยาท่าทางที่น่ารักมากขึ้น ผู้สอนมีความเอื้ออาทรแสดงกิริยาที่ดีสุภาพเป็นแบบอย่างแก่เด็ก เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้และซึมซับความดีงามเหล่านั้นและยึดถือเป็นแบบอย่าง ทำให้เด็กเป็นผู้มีมารยาทงามมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือเพื่อน แบ่งปันเพื่อน ไม่อวดเก่ง ไม่แสดงความก้าวร้าว มีความเสียสละ มีความเกรงใจมากขึ้น เด็กยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้นและมีความชื่นชมยินดีในความดีงามในความสามารถของตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้จากการร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อนจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกรับรู้ ด้านความสำนึก ตระหนักถึงความรับรู้ความรู้สึกรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องของความชื่นชม มองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ได้แก่ การยอมรับผู้อื่นมากขึ้น มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเสียสละ ลดกิริยาที่ก้าวร้าว มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นและมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554) การปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานให้เกิดขึ้น ได้แก่ คุณธรรมเรื่อง สามัคคีและมีน้ำใจ การปลูกฝังเกิดจากการสอนการสั่งการแนะนำ การฝึกให้ทำ การชมเชยยกย่องเมื่อเด็กทำดี ให้กำลังใจเมื่อเขาประสบความสำเร็จลำบากในการทำความดี การอบรมและเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ในบ้าน ในชุมชนและสังคม ทศนีย์ อินทรบำรุง (2539 : 2) การส่งเสริมให้บุคคลมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อต่อแม่ เหมาะสมกับวัยของตนเอง คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่ควรได้รับการและส่งเสริม เพื่อเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเอง

ซึ่งจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขในอนาคต เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังและพัฒนาอุปนิสัยของเด็ก โดยเฉพาะเด็กเล็กหรือเด็กปฐมวัยที่ถือว่าเป็นวัยที่บริสุทธิ์ สามารถที่จะซึมซับเอาคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามเอาไว้ได้เป็นอย่างดี ชีราพร กุลนานันท์ (2544 : 107) ให้ความสำคัญของคำว่าความช่วยเหลือและการแบ่งปันว่า หมายถึง การปลูกฝังนิสัยทางจริยธรรมต่อผู้อื่น เป็นการพัฒนาบุคคลให้รู้จักอยู่ร่วมกัน เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ยอมรับกฎระเบียบที่ถูกต้อง อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในอนาคตจะเกิดประโยชน์กับบุคคลในสังคม และแก่ตนเอง หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 (สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 31-39) ควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย

4. ด้านความขยัน มุ่งมั่น เด็กมีความขยัน มีความพยายามมุ่งมั่นมากขึ้น กระตือรือร้นเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย เด็กเข้าใจในขั้นตอนของงานที่ทำและยังให้ความช่วยเหลือเพื่อนได้โดยไม่หวังผลตอบแทน จะเห็นได้จาก การได้ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินในการทำกิจกรรม เกิดความประทับใจเมื่อทำสำเร็จและเกิดแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ ความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตือรือร้นอยากที่จะทำกิจกรรมทำงานที่มอบหมายให้ด้วยความตั้งใจ สนใจอย่างจริงจัง สามารถเข้าใจวิธีการปฏิบัติงานเรียงลำดับและทำตามขั้นตอนที่บอกได้นอกจากนี้เด็กยังได้เรียนรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างทำกิจกรรม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นความช่วยเหลือกับเพื่อน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 36) กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก จำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนาเด็กในทุกด้าน คือ ด้านพฤติกรรม อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา การแก้ไขปัญหาและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และเมื่อเด็กได้ลงมือทำจริงแล้วเด็กจะเกิดความประทับใจจนเกิดเป็นแรงบันดาลใจอันเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์ที่ดีเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติที่สุด มูลนิธิการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (2543 : 65-68) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือ แลกเปลี่ยนความรู้ ถกทอดความคิด พิชิตปัญหา ร่วมกัน

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะสามารถช่วยพัฒนาให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี มีความประพฤติดี พุดจาดี พุดจาไพเราะ เชื่อฟังคำสั่งสอน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีมารยาทงามและมีความขยัน มุ่งมั่น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ นั้นแฝงไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยพัฒนาความองอาจในจิตใจให้เด็กประพฤติตนดีซึ่ง

เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ควรปลูกฝังให้กับเด็ก อันจะส่งผลให้เด็กเมื่อเติบโตขึ้น เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี และเป็นคนดีในสังคมสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี เกิดความประพฤติดี เหมือนเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ในการที่จะนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งอื่นๆ เพื่อการใช้ชีวิตที่ดีในสังคมต่อไป ดังนั้นควรมีการศึกษาในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคม โดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการปลูกฝังคุณธรรมในด้านอื่นๆ เพื่อปลูกจิตสำนึกที่งดงามให้แก่เด็กต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยคราวต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอื่นๆ สืบต่อไป

2.2 ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น

2.3 ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร สำหรับเด็กปฐมวัย ไปปรับปรุงใช้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านอื่นๆ ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่อไป